

НАПРЯМ 9. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-336-4-71>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «РЕГІОН»

Домашевська Катерина Олександрівна

*аспірантка кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»*

Поняття «регіон» має чимало тлумачень і науковий інтерес до нього не вщухає, а в умовах сьогодення тільки посилюється. Нагальнішою стає потреба у максимально чіткому визначенні сутності категорії «регіон» з метою її ефективного використання у галузі публічного управління.

Термін «регіон» походить від латинського слова «regio» (історично пішло від назви давньоримського міста Regio), і в перекладі означає «територію», «місцевість», «простір», «область», «район».

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови регіон розглядається як певна територіальна одиниця, що відрізняється від інших геологічними, етнографічними, економічними та іншими рисами [2, с. 1020]. Аналогічної думки дотримуються автори одного з термінологічних словників «Публічного управління», підкреслюючи, що саме специфічні характеристики роблять не схожим регіон на інші території [4].

Економісти використовують категорію «регіон», коли потрібно чітко окреслити ту чи іншу територію для якісного вирішення загальнодержавних чи міжрегіональних питань [8].

Соціологи стверджують, що регіоном може бути будь-яка сукупність процесів, інститутів, структур, соціальних спільнот, яка організована за принципом територіальності.

Що стосується зарубіжного досвіду тлумачення поняття «регіон», то він бере свій початок у 60-х роках ХХ сторіччя, коли у Нью-Йорку вийшла друком книга Вальтера Айседа «Методи регіонального аналізу: вступ до науки про регіони».

У своїй роботі автор одним із перших висловився про те, що для повноцінного вивчення проблематики регіонів не достатньо враховувати лише економічні чи соціальні фактори. На його думку, у взаємодії з ними потрібно обов'язково розглядати політичні чинники [1; 3].

В науковій праці підкреслюється, що поняття «регіон» містить у собі безліч аспектів, виокремлених із різних галузей знань таких, як економіка, політика, географія, етнографія, історія, соціологія та ін. У зв'язку з цим Айсед запропонував розкривати сутність регіону, використовуючи міждисциплінарний підхід.

В контексті цієї точки зору звернемося до роздумів американських вчених П. Джеймса та Дж. Мартіна, які піднімали проблему визначення регіону у дослідницьких творах, присвячених історії географічної думки.

Зокрема, у книзі «Усі можливі світи» автори зазначають, що регіон – це цілісна територія, яка у своїй основі відрізняється певною однорідністю [5].

При цьому П. Джеймс та Дж. Мартін наголошують, що жоден регіон не має чітких кордонів, бо саме цим поняттям, за словами вчених, нерідко характеризують території, розміри яких просто неможливо досягнути.

Регіон як політико-правову структуру почали розглядати в кінці 80-х років ХХ сторіччя. Тоді Європейський парламент прийняв «Хартію регіонів», в якій термін «регіон» тлумачили як сукупність територій, існуючих за рахунок політичної цілісності. При цьому населення, яке мешкає на цих територіях, виступає гарантом цієї цілісності за рахунок забезпечення економічного, культурного, соціального розвитку і дотримання законодавчих норм [3].

В Україні перше офіційне тлумачення поняття «регіон» було запропоновано у 2005 році у Законі «Про стимулювання розвитку регіонів». Регіоном визнавалася територія Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя [7].

Декілька років потому у Законі про «Про засади державної регіональної політики» з'являється більш чітке визначення регіону таке, як «...територіальне утворення субнаціонального рівня з системою органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування...» [6].

Разом з тим вводяться поняття «макро- та мікрорегіону». Під макрорегіоном розуміють декілька регіонів чи їхні частини, які об'єднані за спільними ознаками та проблемами розвитку.

Мікрорегіон – це територія в межах регіону, якій притаманна цілісність та які характеризуються особливостями розвитку [6].

Виходячи з вищевикладеного, зазначимо, що, незважаючи на значну кількість підходів до тлумачення поняття «регіон», в науковому дискурсі на сьогодні відсутнє загальне визначення сутності поняття «регіон». Цю категорію можна тлумачити з різних точок зору. Але вкрай важливо, на нашу думку, враховувати при цьому історичний, економічний, географічний, екологічний, політико-правовий та інші аспекти наукового розгляду.

Отже, що стосується визначення сутності та змісту поняття «регіон» в контексті сфери публічного управління, то в умовах сучасних викликів невід’ємними характеристиками цього поняття має бути територіальна цілісність і чітко окреслені адміністративні кордони, в межах яких визначено актуальні проблеми, та діють закріплені на законодавчому рівні програми її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Isard W. *Methods of Regional Analysis: an Introduction to Regional Science*. Cambridge, Massachusetts: The M. I. T. Press, 1960. 832 p. URL: <http://www.economia.unam.mx/cedrus/descargas/Methodsofregionalanalysis.pdf>
2. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник української мови. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
3. Кармазіна М. Політичний регіон: підстави формування та функціонування. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України*. 2016. № 1. С. 4–23.
4. Куйбіда В.С., Білинська М.М., Петроє О.М. та ін. Публічне управління : термінол. слов. / за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
5. Дронь Ю.П. Категорія «регіон»: сутність і напрями досліджень. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/17081/1/8.pdf>
6. Про засади державної регіональної політики України : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
7. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>
8. Тульчинська С.О. Підходи до визначення поняття «регіон» в сучасних умовах. *Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання*. 2012. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1201>